

10. SINIF DIN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 3 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. DKAB.10.1.1 · İslam'da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ayetlerden bilgiye değer verildiğini gösteren birinci ifadeyi yazar (ör. "Oku!" emri).	5
a)	İkinci ifadeyi yazar (ör. "kalemle yazmayı öğreten", "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?").	5
b)	Bilgiye verilen değer öğrenci davranışına yansımaları somut bir örnekle açıklar (ör. düzenli okuma, merak edip araştırma, öğrendiğini paylaşma).	5

a) Örnek cevap: "Oku!" emri ve "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" sorusu.

b) Örnek cevap: Bilgiye değer veren bir öğrenci her gün kitap okumaya zaman ayırır, merak ettiği konuları güvenilir kaynaklardan araştırır ve öğrendiklerini arkadaşlarıyla paylaşır.

Sık hatalar: Ayetleri aynen aktarır ifadeyi seçmemek; Örneği bilgiye verilen değerle ilişkilendirmemek

2. DKAB.10.1.2 · Allah-âlem ilişkisini müşahade edebilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	II için yönetme/düzenleme ile ilgili uygun bir ifade yazar (ör. Allah âlemi her an yönetir ve düzenler).	5
a)	III için ilahi yasalar ya da koruma/süzdürme ile ilgili uygun bir ifade yazar (ör. Allah âlemde değişmeyen yasalar koymuştur; âlemi varlıkta tutar). II ve III'e yazılan uygun ifadelerin yer değiştirmesi puanı etkilemez.	5
b)	Bir varlıktaki düzen ya da özelliğin Allah'ın varlığına ve kudretine işaret ettiğini somut bir gözlemle açıklar.	5

a) Örnek cevap: II: Yönetme: Allah âlemi her an yönetir ve düzenler. III: İlahi yasalar: Allah âlemde değişmeyen yasalar (sünnetullah) koymuştur.

b) Örnek cevap: Küçük bir tohumun koca bir ağaca dönüşmesi, onu bilgi ve kudretle yaratan Allah'ın varlığını gösteren bir işarettir.

Sık hatalar: II ve III'e "yaratma"yı yeniden yazmak; IV'ü örneksiz tekrar etmek

3. DKAB.10.1.2 · Allah-âlem ilişkisini müşahade edebilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I'i fiziksel, II'yi biyolojik yasaya örnek gösterir (ikisi doğruysa tam puan, biri doğruysa ölçüt puanının yarısı).	4
a)	III'ü toplumsal yasaya örnek gösterir.	4
b)	Yasaların değişmemesinin bilimsel araştırmayı ve öngörüyü mümkün kıldığını belirtir.	4
b)	Davranışların sonuçlarının bu yasalara göre ortaya çıktığını, bu yüzden insanın yaptıklarından sorumlu olduğunu açıklar.	3

a) Örnek cevap: I: fiziksel yasa. II: biyolojik yasa. III: toplumsal yasa.

b) Örnek cevap: Yasalar değişmeden işlediği için bilim insanları deney yapıp sonuçları önceden tahmin edebilir; köprüler, ilaçlar bu sayede yapılır. Ayrıca her davranışın bu yasalara göre bir sonucu olur; tembellik eden başarısız olur, emek veren gelişir. Bu da insanın yaptıklarından sorumlu olduğunu gösterir.

Sık hatalar: III'ü biyolojik yasa saymak; Önemi yalnızca bilim ya da yalnızca sorumluluk açısından açıklamak

4. DKAB.10.1.2 · Allah-âlem ilişkisini müşahade edebilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Aybüke'nin görüşünün doğru olmadığını belirtir.	4
	Ayetlere dayanarak her şeyin bir ölçüye göre yaratıldığını, yasaların kaynağının Allah olduğunu belirtir.	4
	Yasaların kendi kendine var olamayacağını ve işleyemeyeceğini, sürekliliklerinin de Allah'ın iradesine bağlı olduğunu açıklar.	4
	Bilimin yasaları yaratmadığını, var olanı keşfettiğini belirtir.	4
	Doğa yasalarının Allah'ın âlemdeki işleyiş tarzı olduğu sonucuna tutarlı biçimde ulaşır.	4

Örnek cevap: Aybüke'nin görüşü doğru değildir. Ayetlerde Allah'ın her şeyi bir ölçü ve dengede yarattığı bildirilir. Doğa yasaları bu ölçünün kendisidir; bir yasa kendi kendine var olamaz ve kendi kendine işleyemez. Bilim insanları yasaları yaratmaz, var olanı keşfeder. Yasaların her yerde ve her zaman aynı biçimde sürmesi de Allah'ın âlemi her an yönettiğini gösterir. Bu yüzden doğa yasaları Allah'a ihtiyacı ortadan kaldırmaz; Allah'ın âlemdeki işleyiş tarzıdır.

Sık hatalar: Bilimi küçümseyen bir dil kullanmak; Yasaların kaynağı ile keşfedilmesi arasındaki farkı belirtmemek

5. DKAB.10.1.3 · İsrâ suresinin 36 ve Mülk suresinin 23. ayetlerinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Hilal'in doğruluğunu bilmediği bir haberi araştırmadan paylaşarak İsrâ 36'daki ilkeye aykırı davrandığını belirtir.	5
a)	Kulak, göz ve kalp nimetlerini doğruyu araştırmak için kullanmamanın Mülk 23'teki şükür mesajıyla bağdaşmadığını açıklar.	5
b)	Ayetin "kesin bilgi sahibi olmadığı şeyin peşine düşme" diye başladığını, kalbin sorumlu olmasının duyguya göre değil bilgiye dayanarak davranmayı gerektirdiğini belirterek hatayı gösterir.	5
b)	Ayetin bütününe ve bağlamına, birden fazla meale ve tefsire bakmanın tek bir kelimeye takılmayı ve yanlış yorumu önlediğini açıklar.	5

a) Örnek cevap: Hilal, doğruluğunu bilmediği bir haberi araştırmadan paylaşmıştır. Oysa İsrâ suresi 36. ayet, hakkında kesin bilgimiz olmayan şeyin peşine düşmememizi, çünkü kulak, göz ve kalbin sorumlu olduğunu bildirir. Mülk suresi 23. ayet de bu duyuların Allah'ın nimeti olduğunu hatırlatır; bu nimetlere şükür, onları doğruyu araştırmak için kullanmaktır.

b) Örnek cevap: Hilal ayetin yalnızca "kalp sorumludur" kısmına takılmıştır. Oysa ayet "Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığı şeyin peşine düşme" diye başlar; kalbin sorumlu olması, duyguya göre değil bilgiye dayanarak davranmayı gerektirir. Kur'an Yolu mealindeki "bilgin olmayan şeyin ardına düşme" ifadesi de aynı vurguyu yapar. Ayetin bütününe ve bağlamına bakmak, birden fazla meal ve tefsiri karşılaştırmak tek bir kelimeye takılıp yanlış yorum yapmayı önler.

Sık hatalar: Hilal'in davranışını yalnızca "yanlış" diye nitelemek, ayetlerle gerekçelendirmemek; Meal karşılaştırmalarının yararını somut duruma bağlamamak

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Deve, gök, dağlar ve yeryüzünü yazar (en az üçü).	5
b)	Düzen ve amaç (ya da yaratılış) delilini belirtir.	5
b)	Seçtiği delile uygun gerekçe yazar (düzen ve amaç: ayetlerdeki "nasıl yaratılmış/yükseltilmiş/dikilmiş/yayılmış" sorularının ölçülü yaratılışa dikkat çekmesi; yaratılış: bu varlıkların sonradan var edilmiş olup bir yaratıcıya muhtaç olması).	5

a) Örnek cevap: Deve, gök, dağlar ve yeryüzü.

b) Örnek cevap: Düzen ve amaç delili. Ayetler devenin nasıl yaratıldığına, göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine bakmaya çağırır. Bu varlıklardaki ölçülü ve amaca uygun yaratılış, bilgi ve kudret sahibi bir yaratıcının varlığını gösterir.

Sık hatalar: Delili adlandırıp ayetle gerekçelendirmemek; Varlıkların yalnızca birini yazmak